

І. О. Парубчак,
к.держ.упр.,
старший викладач кафедри філософії та економіки
Львівського нац. мед. ун-ту ім. Д. Галицького
м. Львів

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Досліджено, що соціалізація є необхідною умовою функціонування суспільства. Вивчено, що політична соціалізація є найбільш ефективним чинником підтримки політичної системи, її зміцнення і стабілізації. Проаналізовано процеси державного регулювання політичної соціалізації, відтворення інститутів політичної системи і спадкоємність найважливіших політичних цінностей. З'ясовано, що завдяки політичній соціалізації людина поступово стає не лише особистістю, але й громадянином держави.

Ключові слова: політична соціалізація, державне регулювання, суспільство, особистість, суспільні відносини, управління процесами.

Процес інтеграції людини в соціальне життя, а значить, і в політичну систему, у всіх суспільствах є цілеспрямованим та систематичним процесом навчання та засвоєння найголовніших знань та навичок, їх передачу від покоління до покоління. Аналіз проблем формування та засвоєння ідеології викликав полеміку серед філософів, соціологів та політологів, в результаті підтвердилось, що знання, за допомогою якого людина систематизує соціальну реальність, дійсно тісно пов'язане з її соціальним становищем. Це положення має велике значення для теоретичного обґрунтування зв'язків між ідеологічними установками та соціально-культурними умовами соціалізації, піднімаються фундаментальні проблеми осмислення людиною соціальної реальності. Провідне значення надається твердому та беззаперечному знанню, що пов'язує людину і суспільство, в якому вона живе, тобто політичному аспекту соціалізації. У ширшому теоретичному контексті ці ідеї знайшли розвиток у соціальному конструктивізмі, який містить одну з найбільш глибоких теорій соціалізації, досліджується складна стратегія та тактика підтримки людиною своєї ідентичності в масових суспільствах.

Сучасні теоретики соціалізації вивчають її як дилему індивідуалізації та усупільнення на тлі тенденції до глобалізації, яка посилюється. Це

макрорівневі теорії соціалізації, які наголошують на ролі соціалізації в сучасному високодиференційованому суспільстві як засобі його інтеграції. Саме інтеграція суспільства є фундаментальною проблемою теоретичних досліджень. Вона зумовлює мету теорії та практики соціалізації і є засвоєнням соціальних та політичних ролей, її можна розуміти як приведення у відповідність структур мотивації поведінки людини та очікувань суспільства. Особистість, завдяки навчанню, завжди знаходиться у стані змін, але її врівноважений стан зберігається завдяки роботі механізмів адаптації та захисту, які контролюють ці зміни. При цьому політична соціалізація означає, в першу чергу, засвоєння ролі громадянина. Важливість цього висновку для політичної соціалізації впливає із фундаментального характеру проблеми соціального порядку. В подальшому посилюється інтерес до проблем функціональної диференціації суспільства, яка змінює класову. Наслідком стає розширення можливостей формулювати теоретичні положення про особливості тих чи інших аспектів політичної соціалізації. Розрізнення рівнів соціальних систем на мікро-, мезо- та макрорівнях дозволяє ще детальніше диференціювати предмет теорій соціалізації. Системна теорія спрямовує увагу дослідників на зв'язок між загальними умовами соціалізації та умовами політичної соціалізації, їх зміну в залежності від процесів, що протікають у підсистемах суспільства. Саме це дозволяє послідовно вивчати конфігурацію умов політичної соціалізації.

Разом з тим слід зазначити, що дослідження проблем залучення особистості до політики ще не повністю сформувалось в окремий науковий напрям. Більшість праць щодо цієї проблеми розглядають політичну соціалізацію не як об'єкт наукового дослідження, а лише обмежуються розглядом її в загальному контексті соціалізації, що не може вважатися достатнім для всебічного пізнання цього процесу. Таким чином, політична соціалізація є процесом засвоєння індивідом упродовж його життя політичних знань, норм і цінностей суспільства, до якого він належить. Вона є складовою частиною багатогранного процесу, в ході якого відбуваються відтворення і подальший розвиток політичних структур і відносин, а також розвиток

суспільно-політичних якостей суб'єктів, які підтримують і реалізують ці відносини у своїй життєдіяльності. Політично соціалізована людина відображає як політичні так і соціальні процеси, що об'єктивно існують у суспільстві, цікавиться політикою, бере участь в ній, при цьому її участь є активною, соціально значимою. Тобто, соціально активна особистість, беручи участь в політиці, керується не лише своїми власними інтересами, але й інтересами суспільства, усвідомлює відповідальність перед суспільством та державою. У сучасних умовах в науці виділяється багато концептуальних підходів до дослідження політичної соціалізації, це пояснюється тим, що політична активність людини виявляється неоднаково. Останнє є свідченням різного ступеня її політизації, а відтак, і участі в політичній діяльності. Одні прагнуть до утвердження певного політичного порядку та виявляють конструктивну політичну поведінку, інші, навпаки, роблять все, щоб існуючий політичний лад було зруйновано та демонструють деструктивну позицію. Є й такі, хто легко пристосовується до будь-яких політичних режимів та влади.

Метою статті є вивчення сучасного стану та аналіз проблем державного регулювання політичної соціалізації в Україні.

Під соціалізацією розуміється процес активного відтворення особистістю соціального досвіду, який здійснюється в її діяльності та спілкуванні. Отже, соціалізація – це процес та результат діалектичної взаємодії особистості та суспільства, входження індивіда у суспільні структури за допомогою вироблення соціально необхідних якостей. В основі теорії соціалізації знаходиться активна творча діяльність людини, завдяки якій відбувається включення її в життя суспільства, формування соціальних зв'язків, засвоєння загальних способів практичної діяльності, розвиток свідомості та самосвідомості, здатність орієнтуватися в суспільних подіях. Таким чином, соціалізація фактично є процесом самореалізації індивіда, вона відбувається тим успішніше, чим активніша участь індивіда у суспільних справах. Сучасна система соціалізації забезпечує не тільки становлення зрілості особистісних рис, але й розвиток форм самої соціальності в ході залучення індивіда до

системи нових суспільних зв'язків і залежностей, тому індивід стає їх реальним суб'єктом. Сам процес соціалізації історично-обумовлений та відбувається в конкретному суспільстві, тому зміст та стадії соціалізації визначаються соціально-економічними структурами суспільства [1].

Аналіз багатьох концепцій соціалізації показує, що всі вони можуть бути поділені на дві основні групи, різниця між якими полягає в розумінні ролі самої людини в процесі соціалізації. Так, перша група концепцій базується на тому, що людина в процесі соціалізації займає пасивну позицію, а сам процес соціалізації – ніщо інше як процес адаптації людини до суспільства. Цей підхід отримав назву суб'єкт-об'єктного, де суспільство виступає суб'єктом впливу, а людина – об'єктом. Друга група концепцій розглядає людину в процесі соціалізації як активну, яка не лише адаптується до суспільства, але й впливає на власні життєві обставини та на себе саму, такий підхід можна визначити як суб'єкт-суб'єктний. Соціалізація полягає у тому, що розвиток особи здійснюється не шляхом одностороннього впливу умов на особистість чи навпаки, а в результаті їх постійної взаємодії [2].

Однією з головних форм політичної соціалізації особистості є соціальна адаптація. В міру дорослішання все більш складними стають очікування, котрі висувуються щодо особистості, яка соціалізується. Передбачається, що особистість повинна перейти від стану повної залежності до незалежності та прийняттю відповідальності за благополуччя інших. Адаптованість – це прийняття та ефективна відповідь на ті соціальні очікування, з якими стикається кожний у відповідності зі своїми віком та статтю та гнучкість та ефективність при зустрічі з новими та потенційно небезпечними умовами, а також здатність надавати подіям бажаний для себе напрямок. В цьому випадку адаптація означає, що людина успішно користується умовами, які склалися, для втілення своїх цілей та прагнень. Для адаптивної поведінки характерні успішне прийняття рішень, ініціативність, визначення власного майбутнього, а також адаптація індивіду до готових шаблонів поведінки, передача від покоління до покоління цілей та зразків поведінки. Пізнавальна модель соціалізації вказує на

те, що на людину менш за все впливають різноманітні фактори та агенти. Суспільству потрібні особистості, які міркують, думають, які здатні засвоювати та передавати інформацію. Саме тому потрібно розвивати пізнавальні здібності людини, її моральні та емоційні якості. Процес соціалізації – це поступове дозрівання особистості, сучасна наука визначає такі важливі характеристики сутності соціалізації, як зв'язок соціалізації з адаптацією; зв'язок соціалізації з вирішенням проблеми виживання та зберігання генофонду людства в життєвих і природних обставинах; призначення соціалізації – ефективна участь людини в соціальних групах; результат соціалізації – особистість, що має у певній мірі суспільну спрямованість діяльності. Отже, процес засвоєння людиною соціальних норм, цінностей та типових норм поведінки, що існують в суспільстві, а також встановлення людиною певних індивідуальних норм, які відповідали б інтересам всього суспільства і є соціалізацією як процесу повної інтеграції особистості в соціальну систему, в ході якого відбувається її пристосування [3].

Поняття “політична соціалізація” почали використовувати для описування включення особистості в політику, були побудовані теоретичні концепції для пояснення і прогнозування цього складного явища. Використання цього поняття можливе при вивченні політичних орієнтацій, норм та правил, що існують в суспільстві, впливу різноманітних політичних теорій на громадян на будь-якій стадії їх життєвого циклу, в ході спостереження за діяльністю інститутів соціалізації, які є своєрідними каналами впливу суспільства на людину. Завдання політичної соціалізації полягає у вивченні нового спектру суспільних умов діяльності державних та громадянських інститутів, які впливають на політизацію особи, її політичну зрілість та відповідальність відповідно до новоутвореної державності [4].

Політична соціалізація – це своєрідне введення людини до соціально-політичного середовища, залучення її до системи функціонуючих політичних орієнтацій, традицій, навичок та явищ, внаслідок яких формуються політична свідомість та політична культура особи. Вона виступає як сукупність процесів

становлення політичної свідомості та поведінки особи, прийняття та виховання політичних ролей, прояв політичної активності, а також як процес засвоєння індивідом певної системи політичних знань, норм і цінностей, тобто політичної культури. Політична соціалізація забезпечує набуття індивідом уміння орієнтуватись у політичному просторі й виконувати в ньому певні владні функції. Через політичну соціалізацію здійснюється формування, відтворення і розвиток політичної культури, поняття “політична соціалізація” ширше, ніж політичне виховання або просвіта, бо охоплює не лише цілеспрямований чи стихійний вплив на особистісну ідеологію, але й особисту політичну активність. Розглядають політичну соціалізацію і як процес активного засвоєння індивідом політичних цінностей та норм суспільства, а також формування їх в усвідомлену систему соціально-політичних настанов, яка визначає позиції, поведінку та практичне включення індивіда в політичну систему суспільства [5].

Завдання політичної соціалізації полягає в тому, щоб навчити людей стійкій політичній позиції. Людині, щоб сформуватись як громадянину, необхідно отримати систему політичних цінностей, ідей, в які вона може вірити, і орієнтацій в політичному середовищі, які дозволяють їй адаптуватися до нього. Багатоманітність концепцій політичної соціалізації пояснюється методологічними особливостями і концептуальними підходами. Отож, політична соціалізація розглядається як засіб, за допомогою якого члени політичної системи набувають певних життєвих орієнтацій. Відтак, політична соціалізація – це сума загальноприйнятих політичних знань, спільні для всіх уявлення про природу політичного процесу, діяльність політичних лідерів, це політичні цінності, що розглядаються як найбільш загальна мета, до яких повинна прагнути система і установки, з якими індивід підходить до політичних об’єктів [6].

Визначають політичну соціалізацію і як соціалізацію політичну, тобто процес засвоєння особистістю певних політичних знань, цінностей та норм, які дозволяють їй орієнтуватися в політичному житті суспільства. Політична

соціалізація включає в себе всю сукупність процесів становлення політичної свідомості та поведінки особистості, аж до прийняття та виконання політичних ролей та професійного виявлення політичної активності. Зміст та особливості політичної соціалізації залежать від багатьох факторів, зокрема: макросередовища – епохи, міжнародних відносин, держави, нації, класу, інших соціальних груп, політичної культури суспільства та засобів масової інформації; мікросередовища – інституційних та неформальних єдностей, школи, сім'ї, окремих особистостей; індивідуальних особливостей людини; самовиховання. Основою політичної соціалізації є позиція, відповідно до якої особистість підкорюється цілому, і в процесі свого розвитку свідомо та добровільно засвоює цінності та норми, які існують в політичній культурі суспільства. Вона одночасно пристосовується до них та змінює їх у відповідності до власних інтересів, цінностей та установок, тому процес її соціалізації реалізується у взаємодії з існуючою політичною системою [7].

Політична соціалізація на рівні індивіда являє собою втілення вимог політичної системи у внутрішню структуру особистості. Центральним моментом політичної соціалізації є формування адекватних уявлень про владу і владні відносини. Отже, визначення змісту поняття “політичної соціалізації” залежить від концепції, в якій воно розглядається, від аспекту, в якому аналізується, а також від поставленої мети дослідження. Серед теорій політичної соціалізації можна відзначити вивчення електоральної поведінки, політичної участі та психологічних характеристик політичної поведінки, а також їх теорію використання в практичних цілях [8].

Сучасні концепції політичної соціалізації базуються на двох класичних підходах до розуміння ролі особистості у політиці. Перший підхід походить з моделі “підкорення”, вона виглядає як процес добровільного прийняття людиною цінностей та стандартів політичної поведінки, які пропонує їй політична система на різних етапах життя. Другий підхід розроблявся в рамках теорії конфлікту, плюралізму та гегемонії. В ній сутність політичної соціалізації трактується в термінах взаємодії влади та індивіда, який не є

пасивним об'єктом впливу політичної системи. Існують кілька видів політичної соціалізації. Політична соціалізація за допомогою навчання передає систему знань, цінностей та норм поведінки, які дозволяють особистості “вписуватися” в політичну систему та виконувати там певні соціальні ролі. В процесі цього виду політичної соціалізації особистість пізнає політичні та правові норми, отримує інформацію про політичні та суспільні інститути, механізми їх функціонування, засвоює правила поведінки в процесі здійснення функцій громадянина та члена суспільства. Політична соціалізація через передачу досвіду передбачає особисте засвоєння навичок соціально-політичної поведінки та діяльності, яке відбувається в результаті виконання ролей, що визначаються політичними відносинами та системою політичних, державних, суспільних інститутів та органів влади. Особистість на практиці перевіряє життєздатність норм та цінностей, а сам цей процес акумулює позитивний та негативний досвід, формує життєву та політичну позицію, сприяє укоріненню зразків політичної поведінки [9].

Для вивчення політичної соціалізації значущими є теоретичні положення як мікро-, так і макротерії, політична соціалізація виконує дві головні функції. По-перше, це забезпечення досить ефективної у рамках певної соціальної системи політичної взаємодії з різноманітними політичними організаціями, і, по-друге, збереження динамічної рівноваги політичної системи, а разом з тим і самого суспільства завдяки засвоєнню новими членами прийнятих у ньому норм та ціннісних зразків політичної поведінки. Стрижнем політичної соціалізації є збагачення особистості політичним досвідом попередніх поколінь, який виражається у політичній культурі. По мірі її засвоєння людина все більше адаптується до існуючої політичної системи, набуває здатності активно впливати на неї, тобто все в більшому ступені робиться суб'єктом політичного життя [10].

Політична соціалізація особистості – це безперервний процес її розвитку, що продовжується протягом всього життя людини в різних соціальних групах та спільнотах. В цьому процесі можна виділити різноманітні стадії, які

відіграють неоднакову роль в політичному розвитку особистості. Однак, при поясненні специфіки цих стадій на сьогодні єдина точка зору відсутня. На думку дослідників політичної соціалізації, це пов'язано з тим, що концепція політичної соціалізації почала формуватися після створення теорії загальної соціалізації та на її основі. Всі вони розбивають життя на декілька періодів, кожен з яких закінчується певним результатом розвитку особистості. Однак, увага концентрується не на специфічно політичних аспектах соціалізації, вона фокусується на загально психологічних аспектах розвитку особистості. З іншого боку, нагальною стає проблема створення єдиної концепції політичної соціалізації, яка б відповідала специфіці всіх країн і народів. Адже, на процес політичної соціалізації впливають різноманітні соціокультурні фактори, серед яких національні особливості, релігійні вірування, система виховання та освіти. В основі політичної соціалізації повинна бути позиція, відповідно до якої особистість підкорюється цілому і в процесі свого розвитку свідомо та добровільно засвоює цінності та норми, які існують в політичній культурі суспільства. Інші науковці наполягають на тому, що особистість повинна розглядатися як суб'єкт влади, тому процес її соціалізації реалізується у взаємодії з існуючою політичною системою. У процесі політичної соціалізації особистість одночасно виступає як суб'єкт та об'єкт влади, політичної діяльності та політичних відносин, вона одночасно пристосовується до них та змінює їх у відповідності до своїх інтересів, цінностей та установок [11].

Сучасна наука виділяє два головних якісних етапи політичної соціалізації: первинна та вторинна політична соціалізація. Підґрунтям для виділення цих етапів є вік, наявність політичного досвіду та рівень політичної ідентифікації особистості. Первинна політична соціалізація характерна для етапу, коли індивід ще не бере особистої участі в політичному процесі. Даний етап охоплює період ранньої дотрудової стадії загальної соціалізації. Саме в цей час відбувається первинне сприймання людиною політичних категорій, які поступово формують у неї вибірково-індивідуальне ставлення до явищ політичного життя, формується усвідомлення політичної системи як складного

утворення, яке включає в себе державу, партії, органи правосуддя. Така модель політичної соціалізації особистості належить до напрямку, що отримав назву політичної підтримки влади і, який має забезпечити стабільність політичної системи. У цій моделі політична соціалізація особи відбувається таким чином, що особистість, яка розвивається, без особливих проблем “входить” до існуючої політичної системи. Однак така модель може функціонувати лише в стабільному та досить однорідному суспільстві. У дійсності, політична соціалізація відбувається не лише завдяки свідомому та добровільному прийняттю та підтримці існуючого політичного ладу, але й шляхом його критики, у конфліктній формі. Саме на цьому етапі політичної соціалізації відбувається базова політична ідентифікація особистості.

Вторинна політична соціалізація починається тоді, коли закінчується базова політична ідентифікація особистості. До цього часу в людини вже формуються головні соціально-політичні цінності, установки, уявлення та норми, які надають їй можливість самотійно та конструктивно виконувати свої політичні ролі. Особистість вже здатна виступати в якості свідомого суб'єкту політики, здатна незалежно від групової думки та тиску сформулювати власну точку зору та діяти згідно власній політичній позиції. Вторинний етап політичної соціалізації особистості продовжується протягом всього свідомого життя людини, охоплює не лише соціальну зрілість індивіду, але й час завершення активної участі у суспільно-політичному житті. Можна говорити також про те, що процес політичної соціалізації проходить двома головними шляхами. Перший – полягає у передачі новим поколінням зразків політичної свідомості та політичної поведінки, які склалися, в якості головних агентів політичної соціалізації у цьому випадку виступають такі соціальні інститути як сім'я, школа, церква тощо. Другий шлях політичної соціалізації пов'язаний з набуттям особистістю нових, раніше невідомих політичних знань, із засвоєнням нового політичного досвіду. Це відбувається в процесі участі індивіда у політичному житті країни, а також під впливом різноманітних факторів. Обидва шляхи політичної соціалізації у реальному житті тісно переплітаються. Вони

доповнюють один одного, тим самим забезпечуючи стабільність політичної системи [12].

Політична соціалізація має здійснюватися не ривком, а повільно, еволюційно. Політичні потрясіння, економічна руїна або тотальне зниження життєвого рівня населення ускладнюють процеси політичної соціалізації. Саме такі умови вимагають від особистості сформованої готовності до переходу в нові ситуації соціального та політичного розвитку, входження особистості в суспільні відносини. Потрібно розрізняти цілеспрямовану і стихійну форми політичної соціалізації. Цілеспрямована форма політичної соціалізації – це політичне виховання, тобто спеціально розроблена певним суспільством система засобів впливу на людину з метою формування її особистості у відповідності з інтересами цього суспільства. Стихійна форма політичної соціалізації являє собою виховання певних соціальних навичок у зв'язку з постійним перебуванням індивіда в безпосередньому соціальному оточенні, це ті умови соціального оточення, які впливають на політичну позицію і політичну поведінку індивіда [13].

У процесі політичної соціалізації у особистості формується певний її тип. Гармонійний тип характеризується прийняттям особистістю існуючого політичного порядку та влади, шанобливим ставленням до держави, політичної системи в цілому. Особистість розглядається як свідомий та добровільний учасник політичного життя, активний суб'єкт політики. Спостерігається гармонія між владою та особистістю, припускається взаємне виконання правил, норм та обов'язків особистості перед владою та влади перед особистістю. Цей тип можливий лише за умов достатньої соціальної однорідності, громадянського суспільства та правової держави, це ідеальний тип політичної соціалізації, який забезпечує безконфліктний розвиток політичної системи та особистості як суб'єкта політики. Пліуралістичний тип припускає толерантність у відношенні до цінностей та переконанням інших людей, норми політичної поведінки яких визнаються рівноправними. Головною умовою функціонування такого типу політичної соціалізації є захищеність прав та

свобод людини та загальна відповідальність громадян перед законом, тобто право виступає як підґрунтя та як реальність свободи особистості. Гегемоністський тип характерний для суспільства закритого типу. Його сутністю є установка на різко негативне ставлення особистості до будь-яких політичних систем та організацій, окрім тієї, з якою вона себе ідентифікує. За таких умов політична соціалізація базується лише на цінностях та нормах своєї групи, класу, спільності. Конфліктний тип характеризується боротьбою між різноманітними політичними угрупованнями суспільства, в основі якої містяться різноманітні, але разом з тим пов'язані між собою інтереси. В таких умовах, щоб мати можливість виявити себе як суб'єкт політики, особистість повинна приєднуватися до певної групи, класу, касти тощо. Така модель політичної соціалізації формується при недостатньому рівні економічного розвитку країни, закритості суспільства, його великій соціально-економічній та культурній диференціації [14].

Типи соціалізації, що виражають залежність формування тих чи інших властивостей та якостей людини від впливу структур та інститутів влади, які домінують та несуть норми та цінності офіційної політичної культури, називають типами вертикальної політичної соціалізації. Поряд з цим існують й інші засоби взаємодії з владою в суспільстві, норми та цінності яких задають різноманітні групи, асоціації, об'єднання громадян. Взагалі людина не може існувати поза суспільством, а отже поза групою, суспільство діє на особистість саме через групу.

Можна зробити висновок про те, що політична соціалізація є складним процесом, який полягає у засвоєнні та сприйнятті суспільно-політичного досвіду, як сучасного, так і накопиченого попередніми поколіннями. В умовах трансформації політичної системи в Україні політична соціалізація набуває все більшого значення. Це пояснюється тим, що, як відомо, передача від покоління до покоління соціально-політичного досвіду, норм та цінностей у перехідний період протікає особливо важко. Серед представників середнього та старшого поколінь переважають попередні ціннісно-політичні орієнтації, традиційні

стереотипи політичного мислення та поведінки, що неминуче вступає в протиріччя з багатьма прагненнями та установками молоді. Стабільність соціально-політичного розвитку країни можлива лише при поєднанні новацій та традицій. Стрижнем політичної соціалізації є збагачення особистості політичним досвідом попередніх поколінь, в процесі якого людина адаптується до існуючої політичної системи, набуває здатності активно впливати на неї, тобто все в більшому ступені робиться суб'єктом політичного життя.

Список використаних джерел

1. *Головин Н. А.* О проблеме общей теории политической социализации / Н. А. Головин // Проблемы теоретической социологии : межвуз. сб. / [отв. ред. А. О. Бороноев]. – Вып. 5. – СПб. : Астерион, 2005. – 290 с.
2. *Ісхакова Н. Г.* Політична соціалізація як складова демократизації сучасного суспільства : автореф. дис. ... канд. політ. наук : спец. 23.00.02 / Н. Г. Ісхакова. – К., 2006. – 19 с.
3. *Кайгер В.* Особливості процесу соціалізації особистості в сучасних умовах / В. Кайгер // Соціальна психологія: спец. випуск. – 2007. – С. 116–120.
4. *Клименко О. А.* Трансформація політичної культури перехідних суспільств : автореф. дис. ... канд. політ. наук : спец. 23.00.04 / О. А. Клименко. – К., 1999. – 20 с.
5. *Козлова О. Н.* Социализация в поле безнадежности и за ее пределами / О. Н. Козлова // Социально-гуманитарные знания. – 2002. – № 2. – С. 126–139.
6. *Москаленко В.* Проблема виховання в контексті соціалізації особистості / В. Москаленко // Соціальна психологія. – 2005. – № 2. – С. 3–17.
7. *Петрунько О.* Соціалізаційний потенціал медіа середовища / О. Петрунько // Соціальна психологія: спец. випуск. – 2007. – С. 71–82.
8. *Політична психологія : [навч. посіб.] / за ред. С. О. Матвеева.* – К. : ЦУЛ, 2003. – 216 с.
9. *Преснякова Л. А.* Теория политической социализации / Л. А. Преснякова // Политическая наука. – 2002. – № 2. – С. 24–35.
10. *Пробийголова Н.* Політична соціалізація як фактор впливу еліти на електоральну активність / Н. Пробийголова // Соціальна психологія : спец. випуск. – 2006. – С. 206–214.
11. *Проскуріна О.* Удосконалення форм соціалізації і процес становлення особистості / О. Проскуріна // Політичний менеджмент. – 2003. – № 2. – С. 50–56.
12. *Проскуріна О. О.* Формування політичної культури українського суспільства: проблеми і перспективи розвитку : автореф. дис. ... канд. політ. наук : спец. 23.00.03 / О. О. Проскуріна. – К., 2001. – 20 с.
13. *Рубчевский К. В.* Социализация личности: интериоризация и социальная адаптация / К. В. Рубчевский // Общественные науки и современность. – 2003. – № 3. – С. 147–149.
14. *Щеглов И. А.* Политическая социализация личности и современный институциональный процесс / И. А. Щеглов // Социально-гуманитарные знания. – 2000. – № 4. – С. 287–298.

***Parubchak I. O.* Current status and problems of state regulation of political socialization in Ukraine.**

Investigated, that socialization is a necessary condition for the functioning of society. Learned that political socialization is the most effective factor in maintaining the political system,

its strengthening and stabilization. The processes of political socialization, political institutions, reproduction and continuity of the most important political values. It was found that due to the political socialization of man becomes not only the individual but also a citizen of the state.

Key words: political socialization, regulation, society, identity, public relations, management of processes.

Парубчак И. О. Современное состояние и проблемы государственного регулирования политической социализации в У краине.

Исследовано, что социализация является необходимым условием функционирования общества. Изучено, что политическая социализация является наиболее эффективным фактором поддержания политической системы, ее укрепление и стабилизации. Проанализированы процессы политической социализации, воспроизводства институтов политической системы и преемственность важнейших политических ценностей. Выяснено, что благодаря политической социализации человек становится не только личностью, но и гражданином государства.

Ключевые слова: политическая социализация, государственное регулирование, общество, личность, общественные отношения, управление процессами.